



Värmlandsörnen

Tidning för KUNGL. VÄRMLANDS REGEMENTE
och FÖRSVARSSOMRÅDE samt
dess KAMRATFÖRENING

Värmlandsörnen

Tidning för Värmlands
Regementes Kamratförening
Garnisonen
681 82 Kristinehamn
Telefon 0550-350 00

Ansvarig utgivare

Vårdlärare Kerstin Erlandsson

Produktion

Consulting Data Harald Persson.
Telefon 054-218777

Tryckeri Karolinens Repro
Upplaga 900 ex

Utgivning årligen i december



Innehåll

BA 06 SWEDBATT	3
Grenadjärbataljonen	3
Fobef Garnisonen	4
Årsmötet 1995	4
HvFriv får nytt namn	6
Soldattorpet	7
Nord Mil Kamratför	8
Sverige och Värmland	10
Stockholmsavd	11
Riksdagsrabalder	12
Museiföreningen	14
I2 uoff 1812-1972	15
I2 1950-1994	15
Värmlands örnar	16
Indelta soldater	17
Vad vet Du om I2?	18
Garnisonens fakta	18
Sjukvårdsskolan	19
Militära sjukvårdare	20
Harar och rävar i ...	21

Tipsraden

1 1 X 2 X 2 2 1 1 X 2 1



CA på besök hos Garnisonen. Foto Bo Johansson

God Jul 1995
och Gott Nytt År
önskar Redaktionen

BA 06 SWEDBATT

Chefen för Värmlandsbrigaden, överste Tommy W Johansson, har fått i uppdrag att sätta upp den sjätte svenska FN bataljonen i Bosnien, BA 06. Bataljonen är en pansarskyttebataljon om i dagsläget 1020 (skall reduceras till cirka 800) soldater och befäl. C IB2 har hjälp av C Ing 1 samt C MekB10 som ansvarar för Stab/Trosskompani, Ingenjörskompani respektive ett pansarskyttekompani.

I nuläget är organisationsförslaget en bataljonsstab och i den finner vi personalsektion, info(und)sektion, operations-(stri)sektion, uhsektion samt en liason-(samverkan)sektion, totalt cirka 50 personer. Det finns ett stab/trosskompani, där vi återfinner plutoner som stab/trosspluton, stabspluton, vakt/eskortpluton, tp/uhpluton, repluton samt sjuvpluton. Ingenjörskompaniet med am/minröjtropp, ingpluton och maskinpluton ingår också.

Utlökaliserade i bataljonsområdet med uppgift att kontrollera parternas verksamhet finns de tre pansarskyttekompanierna. Dessa kompanier består av stab och trosspluton samt tre pansarskytteplutoner, den tredje plutonen innehåller bland annat SISU-fordon. Man bevakar från sina fasta och tillfälliga Observations Poster och man har Pbv och SISU-fordon till hjälp vid eskorter med mera.

Varje kompani har ett eget ansvarsområde och man bor på litet olika sätt. 7.pskkomp finns i en gammal chips- och syltfabrik i Srebrenik. 8.pskkomp, som skall tas hem i februari 1996, har nyligen flyttat till Simin Han till en camp man tagit över från holländare. 9.pskkomp finns i ett bussgarage strax utanför Srebrenik och 10.pskkomp har sin camp i en nedlagd gruva i Brgule.

Planerna med uppsättandet av BA 06 har pågått en längre tid. 1 juni 1995 åkte Tommy W Johansson och Inge Palmberg på sin första rekresa till området. Den vecka de besökte BA 04 var den mest händelserika dittintills.

I augusti startade vi vår rekrytering med hjälp av SWEDINT. Man annonserade i de stora kvällstidningarna samt i

lokalpressen. Tyvärr har det varit litet så och så med ansökningarna till bataljonen och i dagsläget har vi cirka 4000 sökande.

Ansökningstiden gick ut i början av oktober och ungefär samtidigt började ett antal personer arbeta heltid med planering av utbildning med mera. Vecka 37 genomfördes en peace-keeping utbildning i garnisonen med tänkta kompanichefer, sektionschefer med flera.

En rekognoceringsresa till området var inplanerad till veckorna 45-46 men flyttades fram och ligger nu i veckorna 49-50. 14 befattningshavare i BA 06 åker då till missionsområdet.

Uttagningen börjar

Veckorna 47-48 har det varit uttagningskommission på SWEDINT, då bataljonens medarbetare har tagits ut. Detta har varit ett tungt arbete, där samtliga kompanichefer och deras medhjälpare har varit en stor resurs. En 30 procentig utbildningsreserv kommer att tas ut med tanke på de avhopp som vi tyvärr måste räkna med.

I februari nästa år startar den huvudsakliga utbildningen med en peace-keeping utbildning för befäl. Den pågår i cirka en och en halv vecka. Delar av bataljonsstaben samt vissa andra åker till Danmark för en stabsövning tillsammans med våra danska medarbetare och efter den startar den huvudsakliga utbildningen för alla soldater i vecka 9 fram till och med vecka 11.

Första rotationsomgången åker till missionsområdet redan i vecka 12 och sista omgången i vecka 16.

Anna-Charlotte Carlqvist

Grenadjärbataljonen

Ett nytt utbildningsår har inletts, det andra i Kristinehamn. Erfarenheterna från det första kan lättast sammanfattas med att för officerarna vid Värmlandsbrigaden är allt möjligt.

Som nytilträd chef för Grenadjärbataljonen vill jag inleda med att tacka alla för det enormt fina arbete som genomfördes under det förra utbildningsåret. Att på en ny plats, under de utbildningsbetingelser som rått, nå ett så högt resultat tyder på en stor professionalism hos alla. Jag vill önska Bruno Hultstrand och Rickard Häggblad lycka till på deras nya arbetsplatser vid TPV och Fo 51.

Utbildningsåret 95/96 kommer i likhet med alla andra utbildningsår att ställa stora krav på oss. Uppsättandet av BA 06 kommer, med all rätt, att ta kraft och resurser från annan verksamhet. Befälsutbildningen måste fortsätta för att vi även i framtiden ska ha den höga professionalitet som inte bara vi själva anser oss ha.

Värmlandsbrigaden nämns med respekt vid jämförelser med andra förband i frågor som hantering av den framtida mekaniseringen, införandet av SKER, våra kaderledningsövningar etc, etc.

Detta ger dock konsekvensen av att under genomföringsfasen av de tidigare nämnda verksamheterna grundutbildningen av nya krigsförband till del får stå tillbaka. Det är förstaeligt om detta uppfattas som om grundutbildningen är nedprioriterad.

Naturligtvis ser jag problemet men enligt min uppfattning finns förutsättningarna för att detta utbildningsår ska bli lika bra, om inte bättre, än det förra. Det finns dock anledning att hålla diskussionen avseende prioriteringar levande men då främst med syftet att vi inte ska utbilda med större omfång än att det vi utbildar ska kännetecknas av kvalitet och arbetsglädje.

**Vi kan inte göra allt
men det vi gör
det ska vara bra**

fortsättning sida 4

Grenadjärbataljon ... fortsättning från sida 3

Grundutbildningsverksamheten är dessutom omfattande i år. Vid Kristinehamns Garnison utbildas förutom skyttekompani och trosskompani till Grenadjärbataljonen även en granatkastarpluton till Järvbataljonen och spaningssoldater (idrottspluton) för individvis placering vid brigadspaningskompanit.

Mekanikerskolan genomför utbildning inte bara för IB 2:s behov utan även åt andra förband. Kristinehamns kompani utbildar soldater åt depån och TPV med inryckningar och utryckningar utspridda över hela året. Utanför Garnisonen utbildas ett skyttekompani till Grenadjärbataljonen vid Stridsskola Mitt samt i Linköping ett sjukvårdskompani till Underhållsbataljonen. För övrigt anser jag att det görs ett enormt fint arbete vid grundutbildningsbataljonen.

Major Anders Bademo

Fobef. Kristinehamns

Det har gått drygt ett år sedan försvarsområdesregementet I2/Fo52 upplöstes och avmarscherade mot Kristinehamn. När vi kom fram var vi två förband, Värmlandsbrigaden och Värmlands regemente. Vi inledde ett samboförhållande som innefattade även de tidigare fastighetsägarna, Bergslagens artilleriregemente och Artillericentrum. En underhållsgrupp flyttade in samtidigt.

Planering och förberedelser hade gjorts under lång tid men det var ändå för de flesta en okänd värld som mötte oss. Omfattande nybyggnationer hade gjorts eller pågick. Alla enheter skulle organiseras på en enda dag. En del hade förstås smugits in i förväg, men det blev ändå stora förändringar, särskilt för de som måste börja pendla från karlstads-trakten.

De flesta uppfattar förändringar som hot vare sig det gäller arbetsplats eller organisation och uppgifter. Kampen för att behålla regementet i Karlstad bidrog sä-

kert till att många inte såg fördelarna med den nya garnisonen. Brigadens personal hade "tjuvstartat" genom att det nya Livkompaniet ryckt in och utbildats på den nya platsen. De kom att framstå som de verkliga pionjärerna, när det gällde att utveckla de nya förutsättningarna. Deras positiva omdömen bidrog verksamt till att andra började se fördelar med det nya.

De lokaler vi nu disponerar är i allt väsentligt tillräckliga och funktionella. Några omfattande byggen kommer vi inte att få göra under de närmaste åren.

Fortsättning sida 5

Årsmötet på Kasernhöjden 1995

Ett 70-tal kamrater mötte upp till årsmötet 2 nov som var förlagt till Kasernhöjden i Karlstad. Efter en kort samling i restaurangen förflyttade vi oss till filmsalen som var sig lik, precis som förr.

Ordförande Yngve Johansson hälsade mötesdeltagarna välkomna och poängterade att det var kanske sista gången han öppnade mötet under namnet Kungl Värmlands.

Efter parentation över under året avlidna kamrater, Sture Fagerström, Lars Skoglund, Carl-Erik Åqvist, Gösta Karlsson, Harry-Åke Nilsson, Erik Börjars och Lars Olsson, godkände mötesdeltagarna verksamhetsberättelsen.

Gunnar Persson som revisor läste upp revisionsberättelsen. Som vanligt hade Kurt Engdahl haft mycket god ordning på föreningens finanser, varför styrelsen erhöll ansvarsfrihet för det gångna året.

Valberedningens förslag antogs i sin helhet och framgår av faktaruta. Medaljkommittén hade också arbetat under året och kommit fram till att värdiga att er-

hålla Kamratföreningarnas plakett i silver var Boo Rudfeldt, Olov Sidetun och Harald Persson.

Styrelsens förslag om stadgeändring antogs och föreningens namn är i fortsättningen Värmlands Regementes och Värmlandsbrigadens Kamratförening.

Presenter överlämnades till avgående kassören Kurt Engdahl, styrelsedamoten Roland Collander och avgående klubbmästaren Johnny Blomqvist.

Årsmötet avslutades och mötesdeltagarna tog en kort promenad till gamla värnpliktsmatsalen. Där hade krögare Tommy Bergman duktat med underbart god årtsoppa och punchen var det sannerligen inget fel på. Pannkakorna smakade som de skulle med tre sorters sylt och vispgrädd. Denna samvaro efter en god måltid i minnesvärd lokal var väl det som vi såg fram emot och som vi förväntade oss av höstens årsmöte. De många historier som drogs var lyckliga hägkomster från gamla dagars mödor i (Kungl) Värmlands regementes tjänst. Visst är väl nostalgi ibland härlig!

Kerstin Erlandsson

Ändring av stadgar

Föreningens ändamål är att stärka sambandet mellan Värmlands regemente, Värmlandsbrigaden och Hembygden. Den skall verka för en god sammanhållning, kamratskap och trivsel mellan i tjänst varande och ur tjänst avgående personal vid Värmlands regemente och Värmlandsbrigaden samt att befrämja vårdnaden av regementets och brigadens traditioner och anseende.

Styrelse

Ordförande Yngve Johansson
Vice ordförande Tommy Johansson
Sekreterare Kerstin Erlandsson
Kassör Björn Lindberg
Klubbmästare Kicki Zetterberg
Vice klubbmästare Ingvor Eriksson-Bergström
C arbetsutskott Per Berggrén
Ledamot Per-Ole Boman
Ledamot Bo Sjöstedt
Firmatecknare Yngve Johansson och Björn Lindberg var för sig

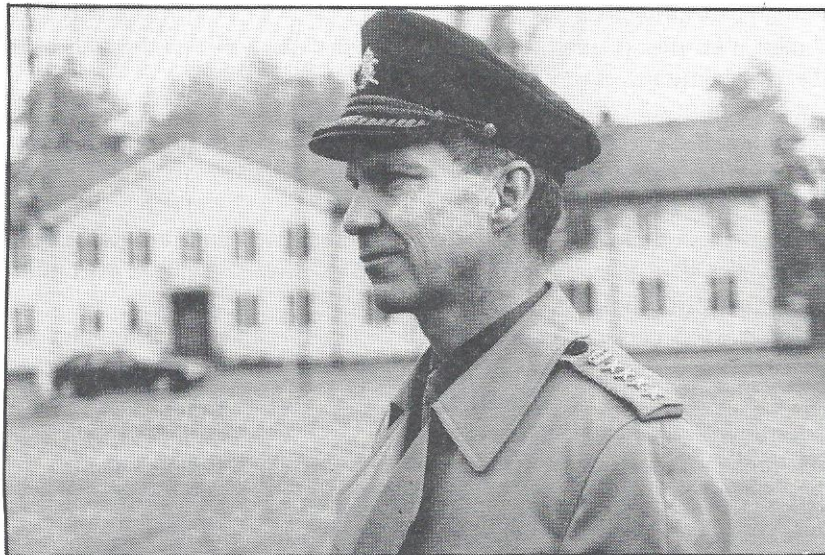
Garnison under ett år

En del smärre projekt har satts igång eller är på väg. Mekaniseringen var inte förutsedd i beslutsunderlagen. Den kräver andra uppställningsplatser, grovtvätt med mera. Mycket skulle bara "bra att ha", men numera är det bara det nödvändiga som medges och det endast om överlevnadsprognosen är säker och anslagen tillräckliga.

Det stora bekymret hittills och ytterligare en tid är fältet. Många turer har det varit, några piruetter återstår, innan vi har tillkämpat oss erforderlig handlingsfrihet. Alla inser att vi har hamnat i ett läge, som ingen kan ha avsett. Från början gällde formerna för skjutning med mera på den nyanskaffade området. Där kan vi nu göra det vi har sökt tillstånd för. Nu är vi förhindrade att göra det som A9 och civila skyttar fått göra i 50 år på det ursprungliga fältet.

En allvarlig konsekvens är att vårt nya skyttecentrum inte kunnat byggas. Vi har därför även under det påbörjade utbildningsåret besvärliga betingelser i några avseenden. Horssjöns och Villingsbergs skjutfält väger dock upp det mesta.

Kristinehamns Garnison är nu ett begrepp även om vi länge kommer att kallas A9 av ortens folk. Se det som en geografisk avvikelse. Garnison innebär inte någon sammanhållen organisation med lydnadsförhållanden. Varje förbandschef har sitt ansvar, sina uppgifter och sin högre chef. Alla stödresurser ska vara tillräckliga för alla men de hör till Värmlands regemente. Det förutsätter en omfattande dialog. Vi har genomfört den i några varv med allt bättre tillförlitlighet. Dialogerna har präglats av en positiv inställning och helhetssyn.



Försvarsområdesbefälhavare överste 1. Yngve Johansson

De olika förbandens identitet ska givetvis upprätthållas. Några av de känsligaste dialogerna har rört traditioner och de olika kårernas verksamhet. Nyttjandet av gemensamma personalutrymmen och inredning av dessa med traditionsföremål har diskuterats i många varv. Det ömnesidiga hänsynstagandet har emellanåt ställts på prov, men helhetssynen har dess bättre dominerat. Just genom att noga beakta varandras särart kan vi komma närmare varandra. Det finns många positiva trender.

Framtiden innehåller fortsatta utmaningar. Ett antal brigader ska utgå eller läggas i "malpåse". Antalet försvarsområden ska reduceras med inemot hälften. Lösningarna kommer i FB 96. Mitt tips är att Kristinehamns garnison överlever.

Vissa ändringar kan beröra oss, till exempel annat lydnadsförhållande och eventuell lokalisering av ArtC. Vår verksamhet kan även utökas, både vad avser fofunktionen genom samordning med Örebro län (har föreslagits i utredning) och beträffande grundutbildning. Våra utbildningsförutsättningar, vare sig de är godtagbara, goda eller bra, är en grund för detta. De tre fälten, alla lokaler och anordningar, klimatet och många andra förhållanden ger oss en god chans att överleva FB 96. Det är den viktigaste avkastning som samlokalisering kan ge.

**Kristinehamns Garnison
och dess förband behövs i Värmland
för Värmlands och Sveriges försvar**

Yngve Johansson

Värmlands Regementes och Värmlandsbrigadens Kamratförening

Postgiro 26 26 13-3 Årsavgift 20.00

Värmlands Regementes Museiförening

Postgiro 85 47 99-4 Årsavgift 20.00

Håll kontakten med Regimentet
genom att nu till jul betala årsavgiften!

HvFriv får nytt namn 1996

Under många år har hemvärnet och frivilligorganisationerna i Värmland fått stöd från det vi dagligen kallat HvFriv-avdelningen. Är vi nu på väg att ta bort detta stöd? Nej, inte alls, vi byter namn till Fogruppsektion för att bättre markera den nya inriktning sektionen har fått.

Sektionen skall ansvara för utbildning av hemvärn och driftvärn i Värmland, cirka 3400 personer samt utbildning av frivilligorganisationerna i Värmland, cirka 5000 personer. Sektionen stöder dessutom i allt väsentligt dessa organisationers ekonomi-, materiel-, personal- och mobiliseringstjänst, krigsplanläggning, befäls- och stabsutbildning med mera.

De nya uppgifter som vi fått och som föranlett namnbytet är att vi skall vara en kaderorganisation för fem fogrupper som Fo 52 är indelat i. Dessa skall under Fobefälhavaren leda strid med i området grupperade förband, där hemvärn och frivilligorganisationer är en del.

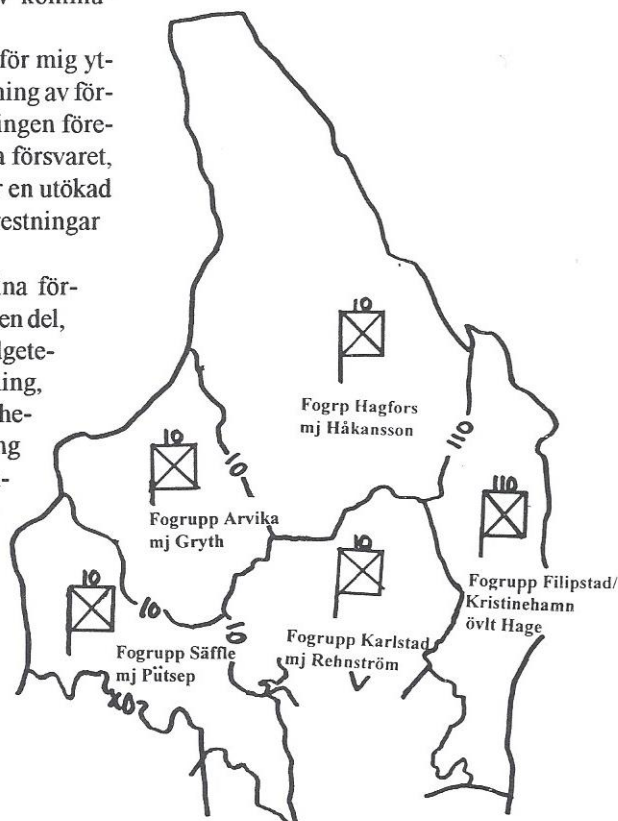
Dessa fem chefer, se nedan, har dessutom fått utökade uppgifter i fred. Fogrpch skall bland annat delta i kommunernas uppbyggnad och genomförande av räddningstjänsten i krig, men också i fred. Detta är föranlett av beslutet om nedläggning av civilförsvaret och införandet av ett civilt försvar som till stora delar skall handhas av kommunerna.

Jag kan dessutom se framför mig ytterligare uppgifter med anledning av försvarsbeslutet 1996, där regeringen föreslår att det militära och civila försvaret, totalförsvaret, bland annat får en utökad roll vid "svåra nationella påfrestningar i fred".

Fogruppchefen ska för sina förband, där hemvärnsskretsen är en del, bland annat ansvara för budgetering och ekonomisk uppföljning, personalutveckling av sina chefer, utbildning och rekrytering med mera. Till sin hjälp kommer han att ha, förutom sektionens specialister, instruktörer från i första hand IB2 och A9 samt organisationens egna instruktörer. Denna senare kategori skall vi ge bra ledarskaps- och lärarutbildning.

Fogruppchefen ska för sina förband, där hemvärnsskretsen är en del, bland annat ansvara för budgetering och ekonomisk uppföljning, personalutveckling av sina chefer, utbildning och rekrytering med mera. Till sin hjälp kommer han att ha, förutom sektionens specialister, instruktörer från i första hand IB2 och A9 samt organisationens egna instruktörer. Denna senare kategori skall vi ge bra ledarskaps- och lärarutbildning.

Jan Hage



Sektchef / tillika Fogrpch F övlt J Hage
Stf sektchef / tillika Fogrpch A mj L-E Gryth

Fogrp F övlt Hage	Fogrp A mj Gryth	Fogrp H mj Håkansson	Fogrp K mj Rehnström	Fogrp S mj Pütsep 1) kn Dahlman 1) ej placerad vid sekt.	Friv-avd kn J-E Nilsson utbint Ingrid Eriksson	Adm-avd lt Bodin lt Johanne- sson ass Ulla Björk
----------------------	---------------------	-------------------------	-------------------------	--	---	---

Sammanfattningsvis innebär detta alltså ingen ändrad inriktning mot hemvärn och frivilligorganisationer men ett utökat ansvar för fogrpchefer.

Soldattorpet vid Sandbäckstjärnet



Soldattorpet som intill 1995 fanns vid Sandbäckstjärnet torde vara cirka 300 år gammalt. Roten har haft nummer 80 respektive efter delningen av regementet 1812 nummer 58. Knektarna har burit namnen Emtbjörk, Ämtbjörk, Emtbjörk och från mitten av 1800-talet Emt.

Torpet inköptes, flyttades till Karlstad och överlämnades som gåva till regementet på aftonen den 19 juni 1926 vid regementets 300-årsjubileum. Överläkare A I Labatt representerade de tretton givarna.

Torpet ägnades växlande intresse. Det användes som omklädningslokal vid bandymatcher på Sandbäckstjärnet och som kompaniexpedition under krigsöbandsövningar.

På grund av inbrott och risk för vandalisering flyttades torpet till Östra parken. Arbetet genomfördes under dåvarande löjtnanten Hans Tilly ledning och med betydande frivilliga insatser. Torpet har vårdats och visats bland annat vid besöksdagar, varvid Lennart Persson har agerat som knekt och värtalig ciceron.

Genom regementets flyttning till Kristinehamn har torpets framtid blivit oviss. Knappheten på resurser med mera har lett till det som redovisats här.

Torpet har återförts till den trakt varifrån det hämtats. Självklart kommer regementet att hjälpa hembygdsföreningen att på ett pietetsfullt sätt dokumentera torpet.

S H Magnusson

Kungl Värmlands regemente har ägt ett soldattorpet med skiftande öden.

1686-1795 Torp för roten Emt(Ämt)-björk, Älv(Elv)dals kompani, Ekshärads socken, Älvdals härad.

1896-? Skänkt som bostad åt förre soldaten Jonas Larsson Emt.

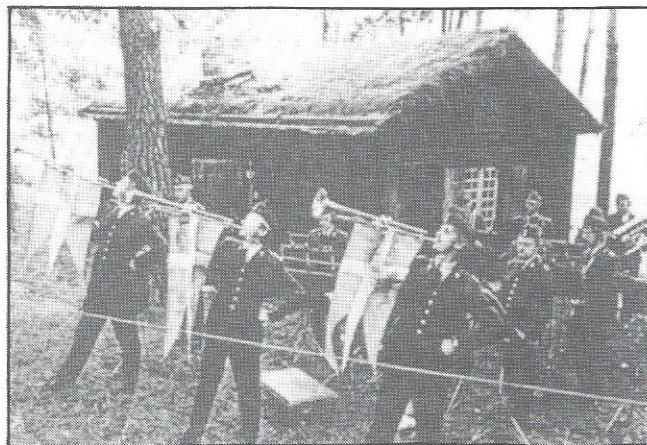
1926-1970 Traditions(musei)byggnad vid Sandbäckstjärnet i Karlstad.

1971-1995 Efter flyttning traditions(musei)byggnad i Östra parken.

1995 Överlämnades till Ekshärads hembygdsförening, som avser uppföra torpet i anslutning till sin hembygdsgård.

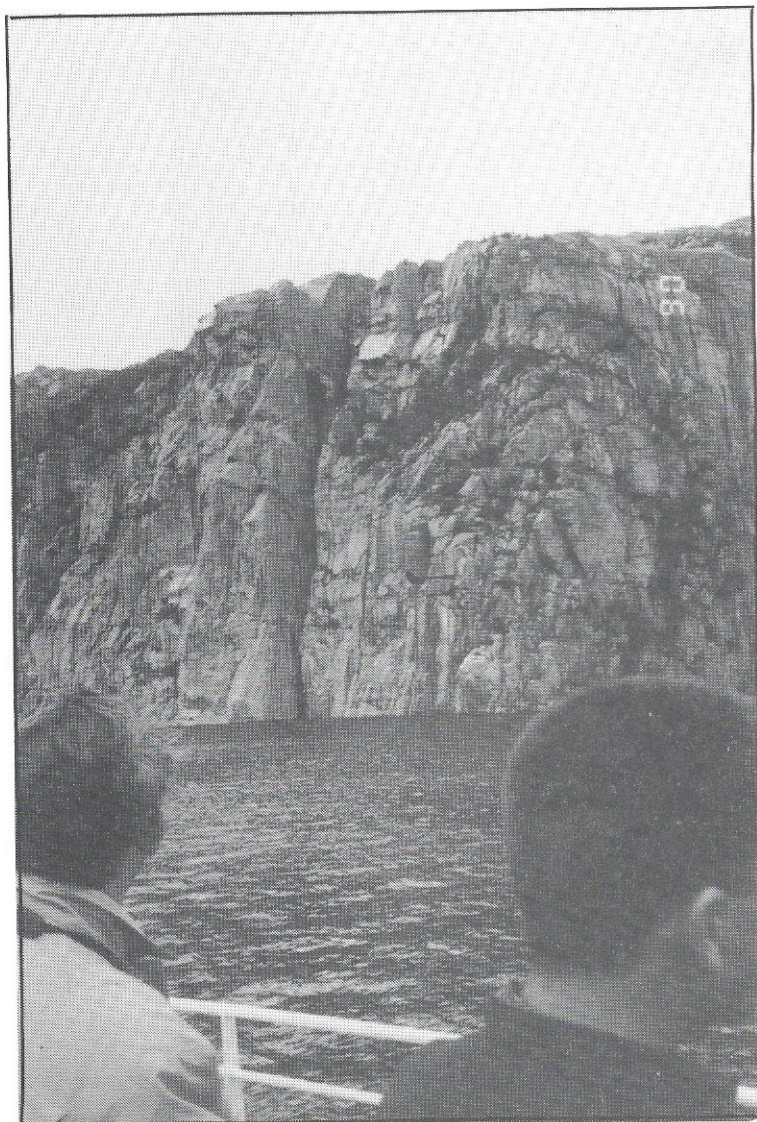


Torpet som det såg ut vid flyttningen till Karlstad



Östra parken. Regionmusikavdelningen blåser fanfar

Nordiska Militära Kamratföreningars



Lysefjordens Prekestol ser från vattenytan ut att vara en plats för Guds budskap. Foto Harald Persson

15-18 juni 1995 samlades de Nordiska Militära Kamratföreningarna till sitt 25. möte i Stavanger, Rogalands fylke, Norge. Från Värmlands regemente deltog Kicki Zetterberg och under-tecknad Bo Sjöstedt. Vi hade samordnat vår resa med Åke Törnesjö och Bruno Eriksson från Bergslagsartilleristerna.

Det hela började med en, för militärer icke ovanlig, tidig revelj. Vi hade valt att resa från Sätenäs med en Herkules ur Flygvapnet som skulle ta oss till Sta-

vanger. Kl 0630 fanns vi på plats i Sätenäs, där vi träffade de första reskamraterna från västsverige. Vi lade märke till en del färgstarka gossar från Flottans män i Göteborg.

Försedda med hörselskydd och lämplig litteratur kom vi iväg i någorlunda rätt tid mot Arlanda, där huvuddelen av den svenska delegationen embarkerade. Naturligtvis missade både jag och Kicki att besöka Arlanda taxifreeshop men det visade sig inte ha någon större betydelse, eftersom lämpliga drycker i lämplig mängd fanns att tillgå till rimliga priser.

Resan förlöpte utan missöden och vi landade på Stavanger flygplats, Sola, varifrån vi med buss forslades till KNM "Harald Haarfagre", Norska Marinens rekrytskola. Något underligt var att vattnet inte fanns att skåda i skolans närhet, utom i kranarna. Vi hade nog förväntat oss vacker sjöutsikt och några stiliga örlogsfartyg förtöjda inom skolans område, men icke så.

Höjdpunkten under första eftermiddagen var öppnandet av mötet. De olika ländernas kontingenter ställde upp, lämnade av, tal hölls och ländernas nationsflaggor hissades. Efter öppningsceremonien marscherade vi till platsen "Sverd i fjell". Marschen blev ytterst besvärlig, eftersom musikkåren höll en marschtakt med cirka 200 steg per minut och med de kortaste steg vi upplevt under marsch. Som en rotegranne sa:

- Jag har aldrig tidigare förflyttat mig 500 meter under på stället marsch.

"Sverd i fjell" är ett mäktigt monument, bestående av tre jättelika bronssvärd som med spetsarna var fastgjutna i berget vid havsviken Möllebukta i Hafsrefjord, Madla kommune. Monumentet var en påminnelse om det slag som stått på och vid denna havsvik, då Harald Hårfager besegrade ett antal småkungar. Detta hade till följd att Norge kunde enas som ett rike.

Resten av dagen ägnades åt en rundtur i Stavanger, middag och information om anläggningen, där vi var förlagda. Jämsides med våra förlustelser skedde de ordinarie styrelseförhandlingarna. Så småningom utmynnade dagen i vad som på norska hette "kameratslig samvær" i massen.

Gamle Rogaland har bärgats

Dag två blev en verklig upplevelse. I Stavangers hamn gick vi ombord på ett gammalt fartyg, "Gamle Rogaland".

Fartyget är en historia för sig. Det var byggt som ångfartyg på, om jag minns rätt, 1920-talet och gick i passagerartrafik på Norges västkust. Efter den tyska ockupationen rekvirerades fartyget av tyskarna och användes som trupptransportfartyg tills det i Bergens hamn sjönk

möte i Stavanger 1995



Lysefjordens fauna. Getterna finner mat överallt men hur tar de sig upp och ner i som det verkar lodräta sidor? Foto Harald Persson

efter att ha legat förtöjt intill ett ammunitionslastat fartyg som exploderade.

Efter kriget bärgades fartyget och ägs nu av en ideell förening, som efter hand återställer fartyget i ursprungligt skick. Fartyget är bemannat med pensionerade befäl ur handelsflottan och som besättning arbetar ideellt ett antal ungdomar.

Färden med Gamle Rogaland gick in i Lysefjorden, en typisk norsk fjord med höga klippformationer på ömse sidor. Så småningom kom vi till den så kallade Predikstolen, Prekestolen, som är en plan klipplata ut över vattnet och enligt turistbroschyrer en av Norges märkligaste klippbildningar. Dit kommer man med bussturer från Stavanger men absolut inte från vattenytan. Däremot är det en svindlande vacker vy nerifrån båtdäck. Man kan tala om höjdskräck när man tycker sig se klippan luta sig över en.

Längst in i Lysefjorden övergick vi till busstransport och det blev inte vilken resa som helst. Att åka i det norska bergslandskapet på serpentinvägar kan

bara beskrivas som fantastiskt. Dagen avslutades med Kameratslig Samvær.

Den tredje dagen med studiebesök på Statoil i Stavanger passade bra in i bilden, eftersom olja och Stavanger är intimt förenat.

Besöket blev en besvikelse, eftersom föreläsarna var dåligt förberedda och vi inte hörde vad de sa. Lokalen var stor och den befintliga högtalaranläggningen användes inte. Några timmars "frigange i Stavanger" föregick festmiddag och avslutningsceremoni.

Hemresan blev även den en upplevelse. Vi hade bestämt oss för att påbörja och avsluta resan i Såtenäs, varifrån planet utgick. Nu visade sig att innan planet gick från Arlanda skulle det göra en tur till Luleå med flera platser i Norrland. Det blev alltså åtskilliga timmars väntan på Arlanda innan vi så småningom landade i Såtenäs. För säkerhets skull gjorde vi också en sväng till och mellanlandade i Jönköping.

Trots denna försenade hemresa för

oss upplevde vi det hela som ett välorganiserat och trevligt Nordiskt möte. Det var en upplevelse att ha varit med och det blir ett minne för oss. Kicki och jag vill tacka för detta. Vi åker gärna igen.

Bo Sjöstedt

Kaptenen: - Har någon ringt medan jag var ute?

Skrivbiträdet: - Ja, statsministern.

Kaptenen: - Det var hedrande. Vad ville han?

Skrivbiträdet: - Det sa han inte. Han hade ringt fel.

* * * * *

Han: - Jag förstår inte varför män gifter sig, när man kan köpa en papegoja för 100 kr.

Hon: - Nej, men ni män har det bra. En buffel kostar ju flera tusen

Sverige och Värmland

Bertil Lithander berättar minner och erfarenheter från krigsåren, när han tjänstgjorde på regementsstaben vid Värmlands regemente. Berättelsen har varit publicerad i Västervikstidningen 23 maj 1995. Lithander sänder oss tidningsartikeln som en hälsning från krigsåren. Redaktionen återgäldar hälsningen och sänder Värmlandsörnens 1995 års julutgåva med mer hågkomster från kamraterna vid värmlandsgränsen.

*Tusenden som kan mindre
men ock tusenden som kan mer
skall sitta och läsa i morgon
vad i afton du skriver ner.*

Innan jag börjar min berättelse, läser jag för säkerhets skull nyligen bortgångne Alf Henrikssons rader en gång till.

Vi som låg i fält visste kanske inte så mycket om regeringens agerande gentemot tyskarna. Över permittenttrafiken minns jag dock att vi harmades mycket, inte minst därför att vi själva, både manskap och befäl, beordrades övervaka tågens passage genom Charlottenberg.

Vår Beredskap

De flesta av oss minns säkert statsminister Per Albin Hanssons ord: "Vår beredskap är god". Det var den inte. Det var en medveten osanning av Per Albin i syfte att åstadkomma en psykologisk effekt. Per Albin tillhörde själv den regering som på 30-talet hade åstadkommit den dittills största nedrustningen av det svenska försvaret. Vi saknade både folk och material. Inte minst rådde en skriande brist på officerare.

När tyskarna hade gått in i Polen och ryssarna anföll Finland, fann sig regeringen nödsakad att till Krigsskolan tvångsinkalla 500 befälslever för att snabbutbildas till officerare. Jag var själv en av dem som vintern 39-40 var förlagd till Rosersberg för att i bitande köld under intensiva övningar nå detta mål. När Sverige efter den 9 april 1940 mobiliserade och mitt regemente omedelbart ryckte ut till norska gränsen, saknades en mängd uniformspersedlar, inte minst marschkängor, och när det gällde gevärsammunition som delades ut till varje man, beräknade man att den skulle kunna räcka till högst en dags strid.

Kritiken växte

Det saknades inte kritik över vår bristande försvarsförmåga. Inte minst innehöll några av dagstidningarna denna kritik.

Den utan jämförelse främste och mest våltalige kritikern var Torgny Segerstedt, legendarisk chefredaktör för Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning. Om honom skrev Gustaf von Platen, chefredaktör för Svenska Dagbladet, en artikel under rubriken "Antifascismens mäktiga koral". I en av sina berömda Idag-artiklar skrev Segerstedt att "Den där Hitler är en förolämpning". Resultatet blev att regeringen konfiskerade och beslagtogs detta nr av GHT. På initiativ av vem? Jo, av Reichsminister Herman Göring!

Återigen ett pinsamt exempel på regeringens undfallenhet och övergrepp på det fria ordet. I sin bitterhet över regeringens och de svenska nazisternas passiva attityd gentemot våra grannländer återgav Segerstedt Johan Olof Wallins tankvärda rader:

*- Han bidar Eder, som liknöjt skåden
en annans fall, blott I själva stån
som tro och fädernesland förråden
och med det Heliga driven hän.*

En annan välkänd antifascist var revykungen Karl-Gerhard som i en revy i början av 40-talet hade en kuplett om "Den ökända hästen från Troja". Kupletten anspelade på att Hitler vid ett samtal med Napoleons ande hade erkänt att det inte var han själv utan den ökända hästen från Troja, det vill säga Hitlers franska femtekolonnare som hade intagit Paris. På detta blev Hitler så ursinnig att han via diplomatiska kanaler förmanade den svenska regeringen att lägga munkavle på Karl-Gerhard.

Svenska krigsinsatser

Jag delar helhjärtat Anders Esseens inlägg om att vi inte får förglömma våra svenska sjömän, som med livet som insats uppehöll lejdtrafiken och därmed försåg oss med oundgängliga varor.

Min egen svärfar var befälhavare i Johnsonlinjen och gick på Sydamerika. Han hade lyckan att till skillnad från många av sina kamrater undgå de tyska ubåtsattackerna. Hans berättelser om vad som ägde rum ute på Atlanten och i Nordsjön var dramatiska. På Mariebergs kyrkogården i Göteborg, som brukar kallas sjömanskyrkogården, finns ett monument med namnen på alla de under andra världskriget bortgångna sjömännen. Det hedrar Göteborgs stad, som på detta sätt har velat hugfästa minnet av dessa tappra män.

Det fanns också många andra modiga män som frivilligt deltog i kriget. Jag hade en vän som stupade i Finland och en annan som föll för tyska kulor i Norge.

Spännande upplevelser

I april 1940 hade vi i regementsstaben, där jag tjänstgjorde som signalofficer, fått underrättelsen att man bedömde läget så allvarligt att en tysk inmarsch inte var utesluten. I så fall skulle ett chiffermeddelande med ordet Givakt sändas till berörda förband.

En natt väcktes jag av en signalist som kom in med ett ilmeddelande från fördelningsstaben. Det var avfattat på ett ganska knepigt chiffer som kallades HGA. När expeditionsofficeren och jag hade gnuggat sömnen ur ögonen och med viss möda lyckats lösa chiffret, stod där i klartext ordet Givakt.

Sedan vi omedelbart hade meddelat vår regementschef, vidtog en febril aktivitet. Alla underlydande förband under rättades, trupperna intog sina stridsställningar, kärror packades och gjordes marschfärdiga. Nästa eftermiddag blåstes emellertid faran över och trupperna återgick till sina förläggningar. Men då hade redan, kanske av misstag, ett antal broar och vägförbindelser sprängts i luften.

under andra världskriget

Artilleriunderstöd

Värmlands regemente hade fått sig underställt en haubitsdivision från Göta Artilleriregemente i Göteborg. När divisionen skulle förflyttas befanns att tillgänglig transportkapacitet redan var ianspråktagen. Vad göra? Jo, då ställde Göteborgs spårvägar upp med alla sina bussar för att skjutsa artilleristerna. Det var en härlig syn, när de ljusblå bussarna i långa rader trängde in i de mörka värmlandsskogarna.

Kontakt med tyskarna

Den tyske kommandanten hade gjort en framställning till vår fördelningschef i Arvika att i all fredlighet få träffa några svenska officerare för att komma överens om svenska skogshuggares förflyttningar utmed gränsen. Tysk noggrannhet förfelade sig icke.

Det uppdrogs åt två underrättelseofficerare och åt mig som signalofficer att träffa tyskarna vid gränsen. Naturligtvis hade vi stränga order att inte fraternisera med dem, men å andra sidan fick vi inte vara oartiga, vi var ju trots allt inte i krig med tyskarna. De tyska officerare vi mötte vid gränsen var synnerligen välklädda och artiga men samtidigt oerhört självsäkra och överlägsna.

De förklarade att de tillhörde den elit som hade intagit Polen. De visste allt om oss, om vår gruppering och våra resurser. Om de skulle beordras att angripa Sverige, skulle detta för deras del vara ett lekverk. När samtalet var avslutat, ville tyskarna bjuda på öl, som vi för att inte vara oartiga lite avmätt accepterade.

Hemlig kurirtrafik

Tack vare den norska legationen i Stockholm ägde i det fördolda en intensiv kurirtrafik rum mellan Stockholm och London. Även många svenskar medverkade i denna trafik. Vi var några göteborgare som blivit tillfrågade om vi ville hjälpa till med att smuggla norrmän över till England. Det gick så till att norska legationen köpte ett antal fiskebåtar som var placerade "någonstans" vid Bohuskusten. Vi skulle nattetid skjutsa dessa norrmän ut till båtarna.

En av dessa båtar kom aldrig fram och deras öde förblev okänt. Hade den uppbringats av tyskarna och sänkts i Nordsjön? Med denna båt skulle en svensk yngling ha följt med. Han hade i sin iver att komma till England rymt från sin värnplikt på Vaxholms fästning. Genom ett för honom lyckosamt misstag hittade han aldrig båten och jag var tvungen att ta honom med till min bostad, där han i hemlighet vistades, till dess vi lyckades få över honom till London med ett norskt kurirplan.

Efter att ha gjort tjänst på ett brittiskt örlogsfartyg blev han så småningom journalist och medarbetare till vår berömda londonkorrespondent Alf Martin. Till saken hör att den unge mannen var nära släkt med vår dåvarande utrikesminister. Han var efterlyst i radio och efterspanad av polisen. Efteråt har jag kommit att fundera över vilket straff vi skulle ha fått, om vi blivit upptäckta. Han, som rymt från sin värnplikt, och jag som svensk officer som hade dolt en person som i det närmaste betraktades som "desertör".

En av de skickligaste kurirerna jag mötte var en ung vacker kvinna, en modern Mata Hari om man så vill. Bland annat smugglade hon på hemliga vägar livsviktig medicin till norrmännen. Jag vet inte om hon klarade sig för tyskarna. Vi träffades några gånger under 1941 men sedan skildes våra vägar.

Kurirerna måste vara mycket försiktiga för överallt fanns det nazisympatisörer med öron och ögon öppna. Det var inte minst de anonyma kurirerna som rönt norrmännens uppskattning och tacksamhet.

Smärtsamt minne

Regeringens och Sveriges hållning till neutralitetspolitiken kommer i ett tidsperspektiv att suddas ut och falla i glömska. Ett minne som dock aldrig förbleknar, är den så kallade baltutlämningen 1946, då den socialdemokratiska regeringen mot en massiv folkopinion utlämnade 146 baltiska flyktingar till Sovjet. Flyktingarna hade deltagit i Tysklands krig mot Sovjet och hade efter kapitulationen flytt till Sverige för att finna en fristad hos oss. Genom regeringens omänskliga handling kom dessa staccars människors förhoppningar att dränkas i blod. Det var och förblir en oförlätlig skamfläck på Sveriges banér.

Den som vill fördjupa sig i Sveriges roll under andra världskriget, rekommenderas att läsa vad det stora bokverket Den Svenska Historien har att berätta i detta ämne

Sven Lithander

Stockholmsavdelningen av Kamratföreningen

Värmlands regementes Kamratförening har många medlemmar i stockholmsområdet som sedan många år tillbaka bildat sektionen Stockholmsavdelningen för att kunna träffas, hålla samman och på distans hålla kontakt med moderregementet.

Stockholmsavdelningens årsmöte hölls 28 mars 1995 hos ordföranden med 12 medlemmar närvarande. Kallelse hade sänts till 70 medlemmar.

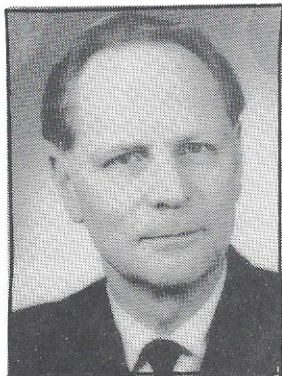
Styrelsen har bestått av ordförande Berndt Edborg, sekreterare Sven Holmstrand, kassör Carl Fallenius, minister utan portfölj Georg Thorsson, adjungerad Magnus Eriksson

Styrelsen omvaldes i sin helhet. Årsmötesärendet var förstas I2 förflyttning till Kristinehamn och hur det skulle bli. Många frågetecken fanns och mötet beslöt sända en representant till I2 höstmöte.

Magnus Eriksson fick detta uppdrag.

Avdelningens eget höstmöte förlades till Karlberg 23 november. Överste 1. Yngve Johansson talade om I2/Fo52 och illustrerade med over-head bilder. Det var en givande redovisning av läget vid förbanden i Kristinehamn som rätade ut åtskilliga frågetecken. Samtalen om och kring Värmland fortsatte vid efterföljande samkväm.

Ungdomsutbildningen blev



Sten Hanes i yngre dagar

Vid Värmlands Befälsutbildningsförbunds årsstämma 25 november i Gräsmark utnämndes förbundskassören Sten Hanes, Karlstads FBU-förening, och föreningsordförande Bertil Wettmark, Arvika FBU-förening, till hedersledamöter i förbundet. I meritförteckningen ledde Wettmark med 55 år i olika befattningar och Hanes kom inte mer än några år efter.

I ett långt men mycket intressant tacktal berättade Sten Hanes om landstormstiden efter andra världskriget och de motigheter som militär, framför allt frivillig militär, utbildning kunde möta. Att det var självupplevda händelser var inte att ta fel på. Vi citerar:

"Man kan säga att Värmlands regementes storhetstid inföll 1920-1925, då bland annat musikkåren vid regementsmötet varje höst spelade taptot på kvällen.

År 1925 började en kraftig nedrustning. Det var Rickard Sänders nya härordning som skulle sjasättas. Övnings-tiden sänktes till 140 dagar, för studenter till 260 dagar. Flera förband skulle helt försvinna bland annat Värmlands regemente I 22. Protestlistor från hela landskapet fick de styrande i Stockholm att ändra sig så att Värmlands regemente fick vara kvar, dock i beskuret skick av så kallad västerbottentyp. Flygvapnet blev självständigt. Flera av min fars bekanta från regementet blev arbetslösa och

fick söka sig nya sysselsättningar som bland annat brandchef, spritkontrollant vid Skoghallsverken etc.

Landstormen var fortfarande mycket betydelsefull. 1927 bildades en ungdomsförening i Karlstad som fick namnet U22. Bland instruktörer som Värmlands regemente ställde till förfogande kan nämnas kaptenerna Björnlund och Wendt samt fänrik Holmberg. Den senare blev så småningom regementschef i Karlstad. Uniformen för U22 bestod av båtmössa, ammunitionsbälte och gevär m/96. Ungdomsavdelningen var livaktig och räknade som mest cirka 50 elever.

Vid 1925 års försvarsordning, som verkställdes 1927-28, försvann sammanlagt 16 arméförband, bland annat Vänersborgs regemente som blev mentalsjukhus. I 22 fick som bekant vara kvar.

År 1929 hade bristen på statbefäl blivit akut. En friherre Karl Langenskjöld som avled 1925 hade i sitt testamente avsatt en summa pengar till en stiftelse. Dess uppgift var att anordna frivilliga kurser för ungdom, att främja ungdomens vilja och förmåga att delta i fosterlandets försvar. En nämnd bildades 1929, bestående av bland andra generalerna Hammarskjöld och Linder, riksgäldsfullmäktige Tamm, som sekreterare överstelöjtnant Carl Benedich och chefen för dalregementet överste Salwén.

Langenskjölds Övningskompani

Till samtliga läroverk i landet sändes en inbjudan att varje skola fick anmäla ett antal gymnasister till en vapenkurs om 50 dagar fördelat på somrarna 1929 och 1930, således tillsammans 100 dagar. Vapen- och befälskursen fick namnet Langenskjölds Övningskompani och förlades till Rommehed, faluregementets gamla övningsplats.

Från Karlstads läroverk anmälde Jan-Erik Landin, Sven Kyrk, Igor Holmstedt och Sten Hanes. Inryckning skedde 12 juni med utryckning 2 august, således 50 dagar. Chef för Övningskompaniet var kapten N Hellsten, från I 8 och lärare i fäktning på GCI, och adjutant kapten K Särner, även han lärare i

fäktning på GCI. Övriga avdelningschefer var löjtnanterna N Wemming I 15, H Malmgren I 16, S Ljungkvist I 13, A Holmgren I 2 Res jämte underlöjtnanterna C Bennedich I 13 och G Hallin I 8.

De 75 eleverna fördelades på 6 avdelningar. Alla utrustades med uniformer modell 23 och gevär m/96 från dalregementet. Utbildningen skedde enligt normerna för befälsutbildning, kompletterade med ett antal timmar i florettfäktning. I konselj den 15 mars 1929 biföll Kungliga Maj:t efter föredragning för försvarsminister överste Harald Malmberg att stiftelsen som lån fick disponera intendenturmateriel och vapen från kronans förråd mot skälig ersättning. Dalregementet svarade för utrustningen och den första sommarkursen blev mycket lyckad. Särskilt florettfäktningen uppskattades storligen.

Rabalder i riksdagen

Rommehedskursen 1929 fick emellertid efterräkningar och åstadkom ett veritabelt rabalder i riksdagen. Till KU kom en anmärkning mot att en privat stiftelse tillåts hålla en militär kurs, fått låna kronans materiel och, värst av allt, fått låna vapen. Försvarsministern prickades och tillståndet för 1930 drogs in.

Den andra sommarkursen kom dock till stånd under andra förutsättningar. Den hölls i Rämstugan under 4 veckor men utan vapen. Det var i stort en idrotts- och fritidsledarekurs med tyngdpunkt på simning, livräddning och överlevnadsövningar med långa cykelmarscher genom skog med mycken knott och mygg.

Resultatet av Langenskjölds Övningskompani var att cirka 50 % av eleverna efter studentexamen blev stat- och reservofficerare. Från Karlstads läroverk blev Landin och Kyrk officerare och slutade som överstelöjtnanter. Holmstedt och Hanes valde civila yrken. Bland övriga elever fanns blivande general C E Almgren, överste N I Carlborg, överste C Y Dahl generalsekreterare i Centralförbundet för befälsutbildning, överste L Fredén Int.

I och med sommarkursen 1930 upphörde stiftelsen att verka. Riksdagens

riksdagsrabalder

reaktion mot Rommehedskursen var märklig så till vida att nere i Europa hade Mussolinis marsch mot Rom hänt för 7 år sedan, en herr Hitler hade börjat röra på sig och om något år skulle Die Macht-übernahme ske i Tyskland.

Lumpen på 1930-talet

1932 skedde inryckning till studentkompaniet på Värmlands regemente som var sammanslaget med Uddevalla-Väst-kustkontingenten. Kompaniet räknade 90 man inklusive befäl. Kompanichef var kapten Ivar Ronge och plutonchef för värmlandsstudenter löjtnant Gösta Nordanskog!

Kompaniet var delat i två plutoner om vardera cirka 40 man. Här myntades ordet 'lumpen', som tyvärr var delvis rätt, eftersom persedelutrustningen var något ålderstigen, Exercismunderingen var m/10, väl tvättad många gånger, med den trekantiga hatten. Marschskorna hade sett bättre dagar. Däremot var permissionsunformen i gott skick, modell Å med blanka mässingsknappar som putsades med putsbricka. Hade man sedan skaffat sig en ny kappa, sydd av regementsskräddaren vid I 22, var man rätt presentabel.

Studenterna var rätt illa sedda av vissa oroliga element, varför vi blev rådda att undvika gå ensamma efter mörkrets inbrott. Kvällspermis var mycket sparsam men så kallad studiepermission kunde beviljas för de som läste på sin högskoleutbildning. Utryckning skedde 19 december 1932.

1936 blev ett krisår

Ett nytt indragningshot kom 1936 med delvis upprustning av flygvapnet, ökning av värnplikten till 180 dagar och förstärkning av befälskadern. Men för Värmlands regemente var förslaget ödesdigert. Regementet skulle dras in till förmån för ett flygförband i Karlstad. En mäktig opinion i Värmland och Dalsland uppstod emot förslaget med namninsamling på drygt 35.000 underskrifter.

Det var nu som Selma Lagerlöf trädde till med sin underskrift för att stödja protesterna. Aktionen resulterade i att rege-

mentet skulle få behålla en bataljon som fredsorganisation. Det minskade regementet skulle bestå av ett visst antal officersgrader jämte bibehållen musikkår! Märk väl musikkår som i vanliga fall betjänade ett normalregemente på 3 bataljoner. Nedskärningen skulle vara verkställd till år 1939 och innebar ändring till nummerregemente I 2. Regementet betecknades i de nya rullorna för Värmlands Fältjägarkår och det verkställdes aldrig.

3 september 1939 förklarade England och Frankrike krig mot Tyskland. Andra världskriget var ett faktum. Värmlandspressen, allmänhet och politiker fortsatte sin kamp för att få regementet uppbyggt till ett normalregemente med 3 bataljoner.

Januari 1940 leddes en värmländsk uppvaktning av riksdagsman Gustav Strömberg från Karlstad, som fick företräde hos försvarsminister Per Edvin Sköld. Stadsrådet fann tiden ännu ej mogen för en ändring av beslut. Den uppvaktande skaran var ej nöjd med detta svar. Gustav Strömbergs slutreplik, innan kommissionen skildes, var:

- Det blir inte fred mellan stadsrådet och Värmland förrän vi får vårt regemente utökat!

För oss värnpliktiga började nu en period som för mitt vidkommande betydde vinterutbildning vid regementet 12 jan-12 mars, samma dag som freden slöts mellan Ryssland och Finland. Det blev mycken skidåkning och kompanichef var karlstadssonen kapten Uno Linder, välkänd motorman. Vi pustade ut och iakttog det stilla kriget i Europa.

Mobilisering

Men så hände något i april 1940. Den 7 och 8 april hade stora flottstyrkor siktats vid västkusten gående mot Norge för att den 9 april rapporteras ha intagit Oslo. I telefon beordrades jag infinna mig på Värmlands regemente, jag var mobiliserad. Där hänvisades jag till gymnastiksalen och placerades i 3. kompaniet, vars utrustningsplats var Önnerud, 3-4 km väster Karlstad. I buss som gick i skytteltrafik till Önnerud tog jag mig dit och inmönstrades av löjtnant Gösta Nordan-



Bertil Wettmark i yngre år

skog. Tält hade tidigare rests av I 2 inneiggande depåstyrka, försedda med tältkaminer och torr ved. Jag placerades som gruppchef i löjtnant Sven Heijbels pluton och fick omedelbart hjälpa till med hämtning av uniformer från I 2 och dess uniformsförråd som låg där senare regementsmuséet placerades.

För att hålla tidsschemat så var brådska av nöden. När vi kom fram till förrådet så var det flera bilar före oss men vi körde upp mot gaveln. Genom fönster hoppade vi in i förrådet, slängde beställningssedlar på disken, klättrade över disken och hämtade ut de kartonger som behövdes. Det var vapenrockar, byxor, mössor, marschskor med mera. Fanjunkare Larsson hade redan givit upp hoppet om att kunna pricka av hämtade persedlar. Han skrek, började lipa och slängde lagerpärmarna i golvet:

- Jag gir f-n iet! Jag gir f-n iet! Men uniformspersedlarna kom till Önnerud i tid.

På 3. mobdagen, 11 april, anlände vapen och ammunition liksom kulsprutor och granatkastare. Den 13 april närmade sig men ännu på kvällen saknade vi rikt- och kikarutrustning till granatkastarna, varför kompanichefen ringde I 2 för brådska leverans. På kvällen kom en taxi

Fortsättning sida 14

Ungdomsutbildningen . . . fortsättning från sida 13

i full fart från regementet och ur hoppar fanjunkare Ohlfeldt med utrustningen till granatkastarna. Då utropar vår fanjunkare med hög stämma:

- Nu pojkar är det krig, när fanjunkare Ohlfeldt reser ut i taxi. Nu är det banne mig krig.

Lördag 13 april kl 2152 fick kompanichef Nordanskog telefon från regementet, varvid följande samtal utspann sig: Överstelöjtnant Berggren I 2: - När kan du vara färdigutrustad?

Nordanskog: - På måndag alltefter mobschemat. På måndag

B: - Du måste vara klar tidigare.

N: - Men jag har ju inga hästar och kärrar än.

B: - Bortse från detta, när kan du vara uppbrottsfärdig?

N: - Om två timmar.

B: - Bra. Det var det svaret jag hoppats på. Bryt upp och gå mot Hån.

Förseglade marschorder anlände efter en stund. Dessa fick brytas när Värmlands Nysäter passerades frampå natten. Kl 0100 anlände 10 bussar från Nya Åkeriet i Karlstad jämte en taxibil. På två timmar hade samtliga män erhållit vapen, ammunition och gasmask. Kl 0130 satte sig marschkolonnen i rörelse med taxibilen i täten där löjtnant Nordanskog och Heijbel hade furir A Erhart som kartläsare och Breitcreutz som chaufför.

I Värmlands Nysäter bröts kuverten med ordern som visade på vidare färd mot Årjäng och Hån. Kl 0700 anlände förbandet till Hån, där vi rastade och förplägsades med torrskaftning.

I Hån fanns redan pansarmajoren Gyllengahm från K3 Skövde. Pansarmajoren frågade Nordanskog bistert om han var stat- eller reservofficer. När han upplysts om att det var en statare han talade till, lät han förkunna:

- Här ska löjtnanten få sitt livs uppgift. Gruppera omedelbart till försvar och fördröj eventuell fientlig framryckning!

Kompani Nordanskog

Kompaniet fick nu först biträda med avvapningen av de norska förband som flydde in i Sverige. Mot kvällen hade på några få timmar cirka 3000 män avvapnats. Vidare räknades in 400 hästar,

200 bilar, 5000 gevär, 200 kulsprutor, 100.000 patroner, 500 pistoler och 10 ton artilleriammunition.

Jag blev posteringschef vid den längst framskjutna posteringen och dåvarande riksvägen mot Örje i Norge. Posteringen fick trådförbindelse med kompanichefen och vi påbörjade byggandet av stridsvärn, skyddsrum, tältplats, kokgropar, latrin med mera.

Tyskarna visade stort intresse för posteringen. Vid två tillfällen hade vi påhälsning av tyska cykelpatruller om 3 man. De hade i ett tidigt skede väl reda på vår posteringslinje. Vid gränsstenen hade tyskarna ställt upp en kulspruta riktad mot svenska sidan.

Jag tjänstgjorde sedan vid kompaniet till 1 juli, då jag beordrades på kurs till Uddevalla för utbildning av plutonchefer. Sedan blev det i rask följd reservunderofficersskola tre månader och instruktör på studentkompaniet I 2 med kapten Gerlach och plutonchef fänrik Spolander.

Inkallelserna fortsatte hela kriget igenom 1941, 1942 Molkom och Torsby. Vid svenska armén introducerades ett nytt vapen, en lätt granatkastare på 47 mm med stödplatta, bärbar. Den försvann dock mycket fort. Sista året jag tjänstgjorde var 1944 i Charlottenberg med kapten K G Olson som kompanichef.

Kompani Nordanskog fortlevde sedan åren igenom och firade med en minnesträff 1965 i Hån och på regementet i Karlstad. Den senaste träffen var 6 oktober 1995, då Värmlands regemente, representerat av major Bertil Renström från Kristinehamns garnison, inbjöd till Gränshotellet i Töcksfors. I2 bordsflaggor och inspelade videofilmer från kompaniets 50 årsjubileum överlämnades till tullen i Hån, Töcksfors Fornminnesförening och Årjängs kommun. Närvarande från Kompani Nordanskog var Arne Bornehag och Sten Hanes.

Då började det

År 1948 ringde mig en gammal skolkamrat, överstelöjtnant Holger Nilsson, vid den tiden sekreterare i Värmlands FBU-förbund och tjänstgörande vid frivilligavdelningen I 2, och praktiskt taget beordrade mig till sekreterare i Karl-

Museiföreningen

Föreningens syfte är att bidra till Värmlands regementes museums vidmakthållande och utveckling samt att på ett levande sätt sprida kunskap om Värmlands militärhistoria.

Föreningen består av en styrelse, innehållande ordförande, sekreterare, kassör och ledamöter för de olika sektionerna. Dessa är Museisektionen, Beredskapssektionen, Fältjägarsektionen 1808, Fältjägarsektionen 1859 och Karolinersektionen. Dessa sektioner arbetar på ett levande och föredragande sätt för att förmedla kunskap om de olika tidsepokena.

Under 1995 har regementsmuséet packats ner och transporterats från regementshöjden i Karlstad. Till stora delar blev muséet flyttat till Garnisonen i Kristinehamn och där placerad i byggnad 40 inne på området. En del av muséet deponerades i Eda muséet för att undgå förvaringsskador.

Den nya traditionslokalen i Kristinehamn har renoverats för en halv miljon för att bli en för framtiden ändamålsenlig lokal. Invigning av den är planerad under våren 1996.

Thomas Dahlström

Ordförande i museiföreningen

Du som stöder vårt arbete med att bevara och förmedla historiens vingslag ge Ditt stöd som medlem i

Värmlands

Regementes Museiförening

**Medlemsavgiften för 1996 är 30 kr
Postgiro 85 47 99-4**

stads Befälsutbildningsförening. Jag accepterade och på den vägen blev det ordförandeposten i karlstadsföreningen, 1954 styrelseledamot i Värmlands FBU-förbund, 1967 dess kassaförvaltare och ledamot av Gräsmarkslägrets förvaltning. Det blev en lång tid men den har endast varit stimulerande."

Sten Hanes

Värmlands Regementes uoff 1812-1972

Vid Kamratföreningens årsmöte 2 nov kunde Björn Traung berätta om det arbete som f d underofficerare vid Värmlands Regemente nu i det närmaste slutfört i och med att en bok med cirka 250 sidor och med 300 bilder och teckningar ligger klar för tryck.

Med Traung som entusiastisk samordnare har publikationen fått ett högt värde både som faktasammanställning och som läsvärd miljöskildring.

Boken börjar med en ingående behandling av Trossnästiden 1836-1912, där lägerlivet hade sin tjusning men även sina nackdelar inte minst i utbildningshänseende.

I och med att regementet tågade in i nybyggda kaserner i Karlstad 1913 kom en ny era att präglade även underofficerskåren.

Regementet borde då ha varit bättre förberett för krigsåren 1940-45 men överfallet på Norge kom utan förvarning.

Efterkrigsåren och förändringarna till brigad och Foregemente behandlas ingående.

Intressant för sin miljöskildring är kapitlet Från byskola till underofficer som ger verklighetsnära skildringar från 1920- och 1930-talen.

Boken avslutas med förteckning över alla underofficerare som varit i tjänst vid regementet sedan 1812.

Kapitelrubriker

Trossnästiden 1836-1912

Åren på kasern fram till 1940

Beredskapstiden 1940-1945

Efterkrigsåren 1945-1950

Brigad och foregemente 1950-1975

Utbildning till underofficer

Från byskola till underofficer

Facklig verksamhet

Underofficerskåren

Slutord

Förteckning över underofficerskåren

Litteratur och källor

Värmlands Regemente 1950-1994

Öv 1. Sven Henry Magnusson meddelade att denna historik även den ligger klar för tryck och kommer förhoppningsvis att vara klar inför Kamratföreningens vårmöte den 18 april 1996.

Denna boks budskap är att med fakta som underlag söka förklaringar till regementets snabba utveckling under en relativt kort tid. Med kännedom om Sir Henrys noggrannhet torde det bli spännande att se vilka konklusioner som blir resultatet.

Ur sir Henrys bok plockar vi följande:

Torptavlor. Soldattorpstavla skulle enligt förordningen från 1695 finnas på varje soldattorp, upptagande regementets och kompaniets namn samt soldatens nummer till exempel: "No 22 KWR 1 LC NO 21", vilket betydde Kongl Wermlands regemente, Lifkompaniet, 21. roten.

Ett 40-tal olika tavlor från 1700- och 1800-talen förvaras i muséet. Disponenten vid Borgviks bruk, majoren Carl Larsson, medverkade till att kompanitavlorna för knektarna vid Grums kompani byttes från träsköldar till gjutna sådana i präktigt borgviksjärn. En sådan sköld har funnits över muséets ytterdörr.

Kungaporträtt fanns i personalmässen. Sedermera Gustaf V, som föddes 16 juni 1858, skrevs in som officersvolontär i regementets rulla redan 14 juli samma år och fick vid dopet titeln hertig av Värmland. Han kvarstod i rullan under hertig- och kronprinstiden, det vill säga till 1907, med slutgraden överste 1888. Vid besök 1885 överlämnades porträtt liksom vid besöket 1912. 1926 besöktes ånyo regementet vid dess 300-årsjubileum. Härutöver finns porträtt av Carl XI och Carl XII, målade av Ehrenstrahl respektive Per Krafft den äldre.

Regementchefsporträtt fanns i kanslihus och personalmäss. De finns av de flesta av regementscheferna och är målade av bland andra Per Krafft den äldre, Clara Löfgren och värmlandskonstnärerna Gumme Åkermark, Sigge Bergström och Knut Olsson.

Nilssonsska målningarna. Inför regementets flyttning till Karlstad fick konstnären Olof W Nilsson överste C O Nordensvans uppdrag att måla två tavlor med Trossnåsmotiv. De uppsattes i oktober 1912 i Kanslihuset och flyttades senare till personalmässen.

Hellströmska målningarna. Konstnären P Fr C Hellström, Svea artilleriregemente, utförde på överste Nordensvans uppdrag sex målningar i kroppsstorlek, föreställande knektar från olika skeden av regementets historia. De uppsattes i kanslihuset den 31 oktober 1912 och flyttades senare till personalmässen.

Kylbergska målningarna i regementsmuséet. Majoren Lars Wilhelm Kylberg (1870-1953) utförde tre målningar, en med äldre fanor, en med chefernas (intill 1935) namn och en med segernamn. De har hängt dels i kanslihuset, dels i marketenteribyggnadens stora sal.

Övriga verk. Bland dessa kan nämnas två oljemålningar av Olof W Nilsson, tre av Bror Lindh, fyra akvareller av Stina Sunesson samt verk av Fritz Lindström, Ture Ander, Thor Fagerkvist och Erling Ärlingsson. Konstverken av vilka många har värmlandsmotiv, finns förtecknade genom I2 Konstförenings försorg.

Priser. I personalmässen förvarades ett stort antal (över 300 varav cirka hälften för segrar) priser, plaketter med mera från åren 1943-1993, som erövrats/överlämnats för idrottsliga framgångar. Bland dem märks priser för ett antal militär- respektive armémästerskap samt fyra Ebersteinpris.

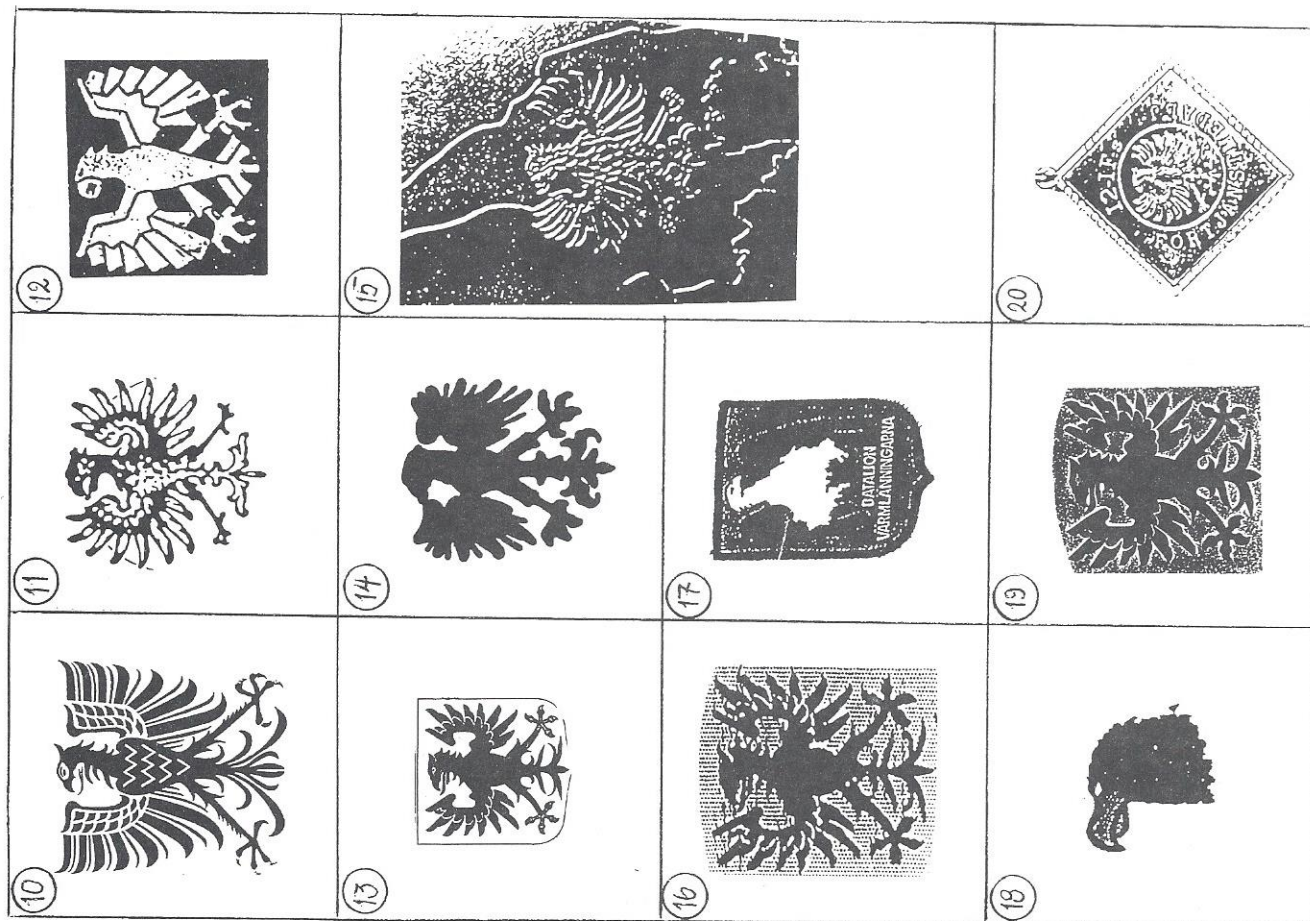
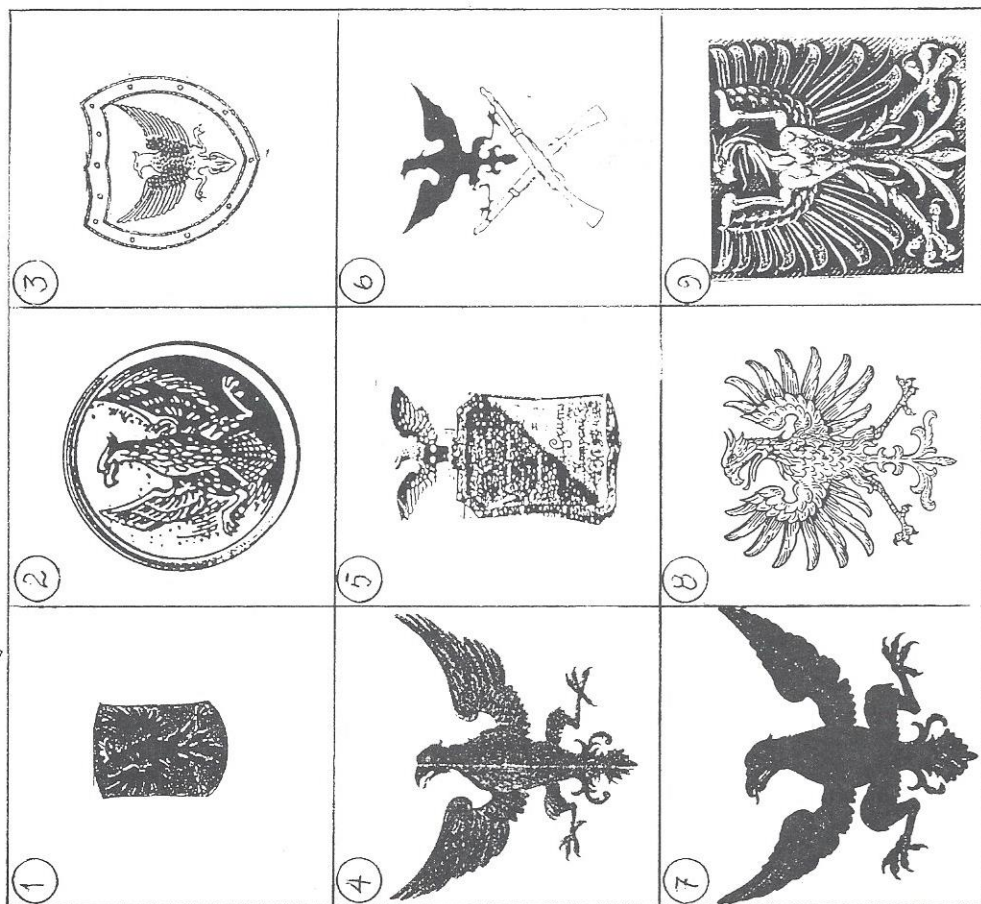
Bordsstandar, bordsflaggor och sköldar. I personalmässen och kanslihuset med flera lokaler förvarades symboler enligt ovan för förbund, föreningar och fartyg med mera, som överlämnats bland annat som priser och minnesgåvor. Inom regementet fanns cirka 200 föremål av detta slag.

Harald Persson

REEMENTETS ÖRNAR

Sedan 1600-talet har örnen, som landskapsymbol även representerat Regimentet på fanor, i uniformsdetaljer, trycksaker mm.

Nedan visas en del av Regimentets örnar. Skalan är inte enhetlig.



Örnar sedan 1600-talet

På föregående sida visas 20 av regementets Örnar som de har presenterats och använts under fyra sekler.

Skalan är inte enhetlig och kopieringen i en del fall miserabel men förlagan var svårbearbetad.

- 1 1658 Del av mittparti på Liffana
- 2 1813 Knapp m/1813, finns även som m/39, m/52 och i metallfärg m/60
- 3 1815 Del av mittparti på kompanifana
- 4 1849 På fana för II. bataljonen
- 5 1800-talet På torptavla för Grums kompani

- 6 1909? Del av symbol för Regimentets skytteförening
- 7 1912 På regementsfana
- 8 1930-talet På diverse trycksaker bl annat på "Drag ur Kungl Värmlands Regementes historia" 1935
- 9 1942 På officerskårens minnesplakett

- 10 1960-talet? På bland annat telegramadressblankett

- 11 1960-talet På symbol för Regimentets idrottsförening

- 12 1960 Förbandstecken m/60 (använt från 1962)

- 13 1965 Del av heraldisk symbol för Regimentet

- 14 ? Del av symbol för Regimentets kamratförening

- 15 1974 På Regimentets förtjänstplakett m/74

- 16 1980-talet På tilläggstecken för regemente, brigad och kompanier

- 17 1980-talet På tilläggstecken för bataljon "Värmlänningarna"

- 18 1980-talet På tilläggstecken för 3. Örnbataljonen

- 19 1992 På omslagssidan "Wärmlandsbrigadens sångreglemente"

- 20 1993 På I2 Idrottsförenings förtjänstmedalj

S H Magnusson

Indelta soldater och jägare

Sedan 2 år tillbaka pågår registrering av Värmlands tre regementen i datorprogram. Den omfattar Nerike-Wermlands regemente från 1684, Wermlands regemente från 1812 och Värmlands Fältjägare som beordrades av Gustaf III 1788 och ombildades 1/1 1876 till kår. Registreringen exporteras till Centrala Soldatregistret på P4 Skövde men grundnoteringen stannar i Värmland på forskarstation Värmlands soldatregister för att här alltid ha färskaste uppgifterna.

Med stöd av Värmlands Släktforskarförening påbörjade jag under 1993 med frivilliga forskares hjälp registreringen och klarade ut konvertering av uppgifterna till Skövde. Arbetet gick naturligtvis sakta, eftersom det inte blev heldagsarbete.

När arbetsförmedlingen ställde medel till förfogande för Arbets Livs Utbildning ALU för kulturellt arbete i föreningar kunde fler arbetsplatser sättas upp för heldagsarbete. Under 1995 har som mest tre arbetsplatser varit i gång samtidigt, där jag varit handledare och projektansvarig och i början av 1996 startas en arbetsplats i Malmö. Denna senare får då Krigsarkivets mikrokort från Karlstad och torde kunna fungera bra på distans. Arbetsförmedlingen har hittills godkänt både arrangemanget och den ALU berörde som är van forskare inte minst när det gäller tolkning av gammal handstil.

För dagen är cirka 2600 fältjägare och drygt 2400 indelta soldater för Wermlands regemente införda inklusive persondata för officerare. För soldaterna har den sociala biten, hustrur och barn, tillförts i de fall där hembygdsföreningar kunnat bidra. Soldaterna bodde ju i socknen mellan mötes- och mönstringsförrättningarna och fick ofta en position i samhället efter avgången tjänst. Således kan släkt-, bygde- och soldatforskning kopplas samman.

De basdata som kan noteras från Krigsarkivets mikrokort är soldatens regementsnummer (för fältjägarerna kompaninumner), soldatnamn, civilt namn (patronymikon), födelsedatum, födelsesocken, län, dödsdatum, dödsort, län, dödsorsak, längd (!), grad, antagningsdatum, avskeds datum, betyg och utmärkelser.

Längden är noterad i fot och tum och kan skilja avsevärt mellan generalmönstringarna som vanligen ägde rum med 5 års intervall. Avvikelsen kan vara upp till 15 cm uppåt eller neråt. Det finns många teorier om anledningen. Jag tar gärna emot nya vilda lösningar utöver teorin slarv.

Enligt ovan är cirka 5000 soldater i registret men min prognos är att det om ett halvår ska ha 10000 soldater. Då börjar det löna sig att fråga på namn och ha möjlighet få svar. Fax och brevfrågor kan hittills mest läggas på hög.

Värmlands regemente har en lång och ärorik historia bakom sig men ett regemente består av officerare och soldater, av människor. Det är de som skapar militärhistoria samtidigt som de har varit och är en integrerad del i vårt svenska samhälle.

Förfrågningar om soldater kan ställas, helst i form av fax, till

Harald Persson

**Malmtorgsgatan 18, 65340 Karlstad
Telefon 054-218777, Fax 054-218829**

Ett häradsting. Svaranden: en bonddräng i ett barnuppföstringsmål. Kärande: två kvinnor boende 50 km från varandra, vilka på samma dag fått var sitt barn.

Domaren: Huru är detta möjligt. Har svaranden...

En nämndeman avbryter: Herr domare, han har motorcykel!

Major Ryth, känd för sin häftighet, passerar en dag en trygg bondpojke som står på post. Beväringen underlåter att hälsa, vilket föranleder majoren att ryta !!!

- Vem är jag?

- Ja, vet du int då själv, så int fäll ska du fråga meg.

Ur Albert Engströms Gubbar

Vad vet Du om Värmlands regemente?

Pröva Dig själv!

Sir Henry frågar.

(1) Regementets valspråd lyder i översättning:

1 Med Gud och segerrika vapen

x Med Guds segerrika vapen

2 Gud ger våra vapen segrar

(2) Soldattorpet vid Sandbäckstjärnet flyttades 1971 till Östra parken. Arbetet leddes av:

1 Löjtnanten Hans Tilly

x Förvaltare H Alteblad

2 Kapten Hans Bergman

(3) Till kulspruta m/42 fanns det:

1 Skottviddsförlängare

x Flamdämpare

2 Ljuddämpare

(4) Regementet deltog i övning Västgräns år:

1 1983

x 1984

2 1985

(5) "Gustafs hage" vid Rydalen har fått sitt namn:

1 Efter besök av Gustaf VI Adolf

x Efter sedermera generallöjtnanten Gustaf Welin

2 En tidigare arrendator till Rydalen, Gustaf Ek

(6) Regementets chef 1627 hade förnamnet Alexander, han var född i:

1 Finland

x Frankrike

2 Scotland

(7) På regementets fana finns segernamnet Narva, som ligger i nuvarande landet:

1 Polen

x Ukraina

2 Estland

1 x 2

(8) På Ombergsheia finns en minnessten över ett av regementets kompanier. Ombergsheia ligger i:

1 Torsby

x Årjäng

2 Sunne

(9) Ugglastafetten:

1 Hade fått namn efter överste Bertil Ugglå

x Hade sitt namn efter regementets chef 1911-1918

2 Var en rikt utsirad stafettpinne, som användes vid plutonsfälttävling på 1950-talet

(10) Bandet till Regementets medalj för idrottsprestation är:

1 Svart och gult

x Svart, rött och gult

2 Blått och gult

(11) Den sista hästen lämnade Regementet:

1 1951

x 1970

2 1973

(12) På deltagarplaketten i Götajoggen 1994 avbildas:

1 Kasern 2 med örlogsflaggan

x Regementets fana

2 Kanslihuset och minnesstenen

(13) En bostadsrättsförening för Regementets personal bildades 1952. Drivande krafter var

1 Karl Lundgren och Kurt Engdahl

x Gösta Magnusson och George Johansson

2 Bertil Calais och Gösta Björk

Rätt tipsrad finns på annan plats i Värmlandsörnen.

Men tänk efter först! Frågorna är inte svåra och svar kan i vissa fall vara rätt logiska.

1 x 2

Garnisonen

Värmlands regemente I2/Fo52

C överste 1.graden Yngve Johansson

- grundades 1626

- chefen är Försvarsområdesbefälhavare

- har haft fasta exercisplatser runt om i Värmland bland annat i Varpnäs Mo och Trossnäs från 1684-1816

- flyttade från Trossnäs till Karlstad 1913

- åter i Kristinehamn från 1 juli 1994

- har 80 officerare och 150 civilanställda
- administrerar verksamheten i Hemvärnet och övriga frivilliga försvarsorganisationer

- genomför mobiliserings- och krigsplanläggning för Värmland

- stöder övriga förband med drift av anläggningar (förplägnad, förläggning, förråd, sjukvård, övnings- och skjutfält med flera anläggningar)

Värmlandsbrigaden IB 2

C överste Tommy W Johansson

- är i fredstid stationerat i Kristinehamn

- brigadens historia är sammanflätad med Värmlands regementes sedan 1626

- är en av landets 16 brigader

- har 5500 man fördelade på 40 kompanier i krigsorganisationen

- grundutbildar årligen 600 värnpliktiga, upptagningsområde Värmland och Närke

- har drygt 160 yrkes- och cirka 110 reservofficerare i krigsorganisationen samt ett fåtal civilanställda

Bergslagens Artilleriregemente A 9

C överste Birger Almlöv

- är landets yngsta men största artilleriregemente

- de första värnpliktiga ryckte in till A 9 24 april 1944

- har 140 officerare och några enstaka civilanställda

- uppdraget i fredstid är att med Kristinehamn som bas grund- och repetitionsutbilda artilleriförband

- ny modern materiel ställer krav på en allt högre kompetensnivå inom flera tekniska områden

- grundutbildar drygt 500 vpl varje år

- präglas av dess låga ålder och sitt tekniska kunnande, detta sammantaget underlättar förändringar.

Garnisonen . . .

fortsättning från sida 18

Artillericentrum ArtC**Artilleriinspektör överste 1.graden
Carl-Ivar Pesula**

- organiserades 1991 av dåvarande truppslagsavdelning ur arméstaben (Ast/Art), Artilleriets skjutskola (ArtSS), Artilleriets Officershögskola (ArtOHS) och artilleridelen ur Artilleri- och Ingenjörhögskolan (AIHS)

- lokaliserades till Kristinehamn 1991-07-01

- har funktions- och systemansvar samt genomför studier och försök för utveckling av funktionen indirekt eld i armén

- ansvarar för befälsutbildningen inom artilleriet och utbildar cirka 300-400 elever på olika kurser samt utvecklar metoder, taktik och stridsteknik

- förvaltar skjutfältet Trängslet och grundutbildar där cirka 40 vpl/år

- vid ArtC tjänstgör drygt 70 officerare och 60 civilanställda, varav cirka 65 officerare och 5 civila tjänstgör i Kristinehamn och övriga i Trängslet

- chefen är tillika Artilleriinspektör

**53.underhållsgruppen ur Mellersta
Underhållsregementet****C överstelöjtnant Stig Herrmann**

- i Kristinehamn endast mindre del
- uppgifter i såväl fred som krig att tillhandahålla verkstadstjänster inom områdena vapen, fordon och övrig teknisk materiel

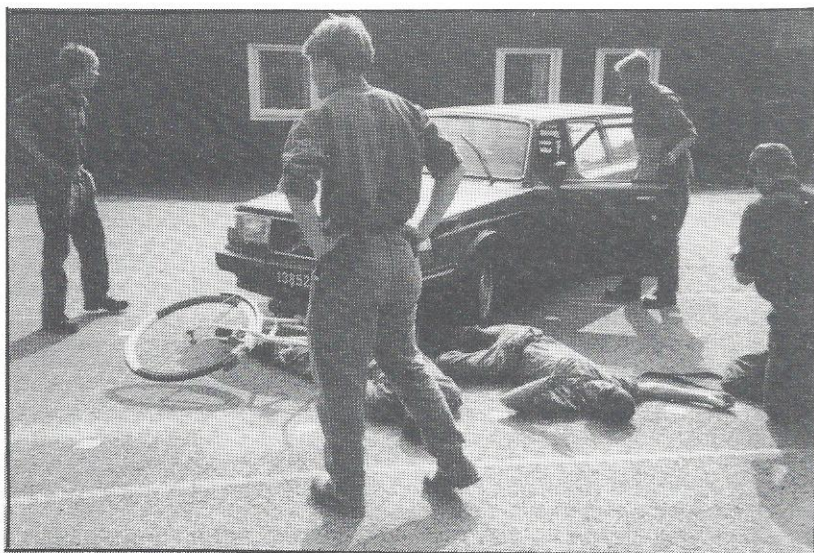
Marktillgångar

- Villingsbergs skjutfält (45 km Ö Kristinehamn) 10500 ha
- Horssjöns skjutfält (50 km NNV Kristinehamn) 3800 ha
- Övningsfältet i Kristinehamn 1850 ha. Kasernområdet 35 ha
- Älvdalens skjutfält (300 km N Kristinehamn) 54000 ha (förvaltas av ArtC)

Ekonomi**enligt slutliga uppdrag för 95/96**

I2/Fo 52	80 Mkr
IB 2	132 Mkr
A 9	108 Mkr
ArtC	134 Mkr
53.uhgrp	28 Mkr
Totalt	482 Mkr för Garnisonen

Sjukvårdsskolan



Detta hände på låtsas under ett övningspass i sjukvårdsskolan och är en fullt tänkbar situation om stress och ouppmärksamhet samverkar.

Foto Kerstin Erlandsson

Vi kunde starta med utomordentligt fina lokaler och mycket därigenom har verksamheten flutit lätt trots att personaltätheten blivit låg, något som kan skapa stress trots bra lokaler.

Från Karlstad följde inte vårdlärare Margit Lundberg med utan flyttade över till Försvarets Sjukvårdscentrum FSC på Hammarön. På A9 har Henrik Wenklo gått över till civil verksamhet och Kent Sigvardsson har skaffat sig arbete i Örebro. Skolan kommer dock att tillföras nya krafter genom Staffan Jonsson och Lars Olsson som utbildas på FSC till sjukvårdsinstruktörer.

Vårt arbete omfattar nu utbildning av olika kategorier sjukvårdare enligt brigadens och A9:s behov. Samarbetet fungerar helt tillfredsställande och det var egentligen inte väntat annat. Skolan är en militär servicedel som vet vad samarbete vill säga.

De kunskaper vi ger sjukvårdssoldaterna vet vi att de även har nytta av ute i samhället, i deras civila liv. Flera av våra elever har senare tagit hand om

skadade och sjuka på ett snabbt och föredömligt sätt.

Bilden visar hur man får ta hand om skadade vid en trafikolycka. Och minnesregeln LABC präntar vi in som grundläggande för soldaterna.

L = Livshotande läge. Varna övrig trafik så att den skadade inte blir överkörd igen.

A = Andning. Skapa fria luftvägar genom att böja huvudet försiktigt bakåt. Kontrollera att den skadade andas.

B = Blödning. Stoppa blödning. Högläge av skadad kroppsdel. Tryck ihop såret med fingrarna, lägg på ett förband. Bibehåll högläget.

C = Chock. Cirkulationssvikt. Lägg något varmt runt den skadade, tala lugnande. Låt den skadade vila bekvämt

Kerstin Erlandsson

Vårdlärare vid Värmlandsbrigaden

Militära sjukvårdare är motiverade

Det är inget problem att motivera de värnpliktiga sjukvårdarna att genomföra övningarna och ta åt sig utbildningen. I alla fall de som utbildas vid sjukvårdsskolan på Kristinehamns Garnison. - Det här har man nytta av civilt, säger sjuktransportman Olle Öijen från Forshaga.

Nya Kristinehamns-Posten har följt med sjukvårdsskolan på övning om hur man tar hand om skadade.

Jonas Ajger lastar in den skadade vid kompaniuppsamlingsplatsen. Patienten har fått splitterskador på flera ställen i kroppen och Jonas uppgift är att se till att hans tillstånd inte försämras under transporten till bataljonsförbandsplatsen. I sjukvårdsguppen ingår tre man. En som kör ambulansen och två som tar hand om de skadade under transporten.

- Har du tagit puls och blodtryck? undrar kapten Denis Flygh, som finns med i bilen för att leda övningen.

- Patienten blir cyanotisk, han har kanske svårt att andas, säger han och Jonas Ajger plockar fram andningsblåsan för att tillföra syre på konstgjord väg.

Allt är mycket realistiskt. Skademarkören, Stefan Brodén, har fått axeln omlindad men ur ena låret blöder det fortfarande. Jonas Ajger ser till att linda om låret. Inte för hårt, eftersom splittret då riskerar att tränga längre in i kroppen. Hela tiden skumpar terrängbilen på grusvägarna och hur det går till att ens ta pulsen på en patient under de förhållandena är svårt att förstå.

35 värnpliktiga

På sjukvårdsskolan utbildas 35 värnpliktiga. Jonas och några andra utbildas till ambulanssjukvårdare och kommer efter fyra veckors grundutbildning och två veckors praktik på en civil brandstation att tjänstgöra på något av de skjutfält som garnisonen förfogar över. Jonas själv ska tjänstgöra i Älvdalen.

Andra utbildas till att arbeta vid sjukvårdstroppar antingen i sjuktransportfordon eller på förbandsplatser.

Vi börjar närma oss bataljonsförbandsplatsen. Där arbetar i krig tre läkare och fyra värnpliktiga sjukvårdsmän. Under övningen är det betydligt fler sjukvårdsmän och vårdlärare Kerstin Erlandsson fungerar idag som läkare.

På bataljonsförbandsplatsen finns just nu många skadade. Stressen är uppenbar, alla måste tas om hand, men i rätt ordning.

- Den här mannen har splitter i bröstkorgen som har orsakat en inre blödning i brösthålan. Därför måste vi sätta in ett dränagerör så att han överlever transporten bakåt, säger Kerstin Erlandsson, samtidigt som hon instruerar de värnpliktiga i hur momentet ska gå till.

Följer utländska krig

När det lite senare har lugnat ned sig något, berättar hon om hur det går till, när en övning läggs upp. Det är inte på något sätt en slump vilka skador som ska behandlas vid ett övningsstillfälle.

- Vi följer de skaderapporter som vi får från de utländska krigen, säger hon och konstaterar att man har ett ganska gott underlag, när man lägger upp en övning.

Flertalet skador gäller armar och ben, skador från minor och granater. Men under en övning behandlar man också patienter med olika sjukdomar och människor som har bränt sig, skurit eller huggit sig. Men framför allt handlar det naturligtvis om olika krigsskador.

- Krigssjukvården skiljer sig inte så mycket från katastrofsjukvården, säger hon. Det är ett stort antal skadade som kommer in under en begränsad tid.

Arbetar på ambulans

Kerstin Erlandsson är utbildad vårdlärare, hon har kompletterat med kurser internt inom försvaret och dessutom arbetar hon så mycket hon hinner inom civil sjukvård, bland annat på ambulans.

- Det är viktigt att komma ut och jobba och hålla uppe sin egen kunnskap, säger hon. Dessutom håller hon kontakt med andra sjukvårdsskolor och är noga med att följa rapporter från världens krig, allt för att övningarna ska bli funktionella och verklighetstroga.

Nöjd med sitt arbete

Idag är bataljonsförbandsplatsen upprättat inomhus, inne på sjukvårdsskolan. Andra gånger upprättas den i ett tält.

För att öva rätt saker följer man skaderapporter från världens olika krig för att ta reda på vilka skador som är vanligast. Man övar sig naturligtvis också på allt runtomkring, som att sätta dropp på en patient.

- Det tar ungefär 30-40 minuter att få allt i ordning, när de värnpliktiga är vältränade, berättar kapten Denis Flygh.

Han och Kerstin berättar också att det aldrig är en färdig lösning hur arbetet ska gå till. De värnpliktiga är själva med och kommer med förslag om hur man ska kunna utveckla arbetet, hur man till exempel bäst ska lasta bilarna för att snabbt komma åt den mest nödvändiga utrustningen.

Denis Flygh är chef för sjukvårdsskolan. När I2 och A9 slogs ihop, följde han med från Karlstad till en helt nybyggd anläggning. Trots att flytten var jobbig och att han idag pendlar varje dag från Kil till Kristinehamn, är han mycket nöjd med sitt arbete.

- Jag kan inte tänka mig några bättre utbildningsbetingelser, säger han. Här har vi allt på plats och alla lokaler är nya.

Dessutom menar han att det är en tacksam uppgift att vara befäl på sjukvårdsskolan.

- De värnpliktiga är lättmotiverade, eftersom de har nytta av detta även civilt, säger han. Det är just detta som de värnpliktiga själva också konstaterar.

- Det händer olyckor även utanför det militära, säger Olle Öijen, som tar sig en paus från övningen för att prata med oss tillsammans med Jonas Ekman och Jonas Ajger.

De berättar att utbildningen är upplagd så att de först studerar olika moment teoretiskt och sedan testar dem i praktiken.

- Det är bra att teori och praktik blandas, säger Olle Öijen.

Harar och rävar i Trossnässkogen

Carl Kaijser var ivrig jägare som gärna strövade kring i skogen kring Trossnäs. Han har själv med prydlig stil tecknat ner sina minnen från sekelskiftet i en kort berättelse.

Det var en härlig jaktmark på Trossnässkogen och eftersom jag sedan gammalt kände familjen däruppe på gården - Andersson hette de på den tiden - hade jag tillstånd att jaga räv så mycket jag ville, vilket jag också utnyttjade.

Jag kände snart Trossnässkogen utan och innan, varenda liten stig, vartenda kärr och vartenda berg. Jag visste om nästan varenda skogsfågelkull, var hararna brukade sitta och var räven gick. Så det var kanske inte så underligt att jaktlyckan i regel var god. Men så fanns det också villebråd på den tiden.

Militära sjukvårdare . . . fortsättning från sida 20

Jonas Ekman kommer från Karl-skoga och blir efter utbildningen placerad som sjukvårdare på en bataljonsförbandsplats. Just nu sitter han med blod i ansiktet och har agerat skademärkor.

- Övningarna är ganska verklighets-trogna men det är svårt att vara skademärkor, konstaterar han. Speciellt då märkorna ska försöka illustrera något annat än en kroppsskada. Det krävs ju nästan skådespelartalanger för att vara verklighetstroget chockad eller psykotisk till exempel.

- Det blir stressigt, nästan som på riktigt, fortsätter han. Man måste lägga ned lika mycket tid på en märkor som på en "riktig" skadad.

Och "riktiga" skadade kan det mycket väl bli. När grundutbildningen är över, kommer några att tjänstgöra på skjutfälten, där skador mycket väl kan inträffa ibland. För de som blir sjukvårdare på en sjukvårdstropp väntar skador och sjukdomar som drabbar värnpliktiga under övningarna i fält.

Tomas Skoglund

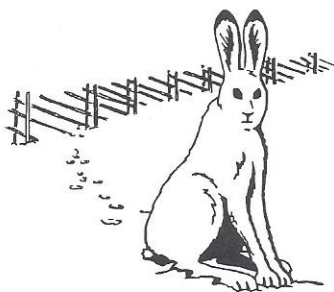
Källa: artikel 1995-12-01 i Nya Kristinehamns-Posten som lämnat tillstånd till återgivandet.

För en ung brukselev, även på den tiden var man tvungen att mellan "mötena" ha en civil plats, var det därför en lockelse att komma till Trossnäs fält. Visserligen hade man i regel blott söndagarna till förfogande men det fanns också något som hette "vaktstugan", då plutonchefen i regel var ledig (det skulle vara nu det, med alla de krävande förberedelsearbeten som numera måste utföras).

Och ville det sig väl så blev en och annan kvällsstund också ledig. Jaktlusten gjorde att man då inte precis lade sig på sofflocket, utan man stack i väg till skogen. Fågelhund hade jag också och det gjorde ju sitt till nöjet.

Vid skottvallarna

Vid skottvallarna på skjutbanan höll en gammal jägare till, det var den gamle sergeant Myrin. Han var, med erforderlig skjuthandräckning, kommenderad att i tre tält ligga där under hela den tid



skarpskjutningen pågick för att hålla skjutmaterielen i ordning, ordna med tavlor etc.

Han var rätt tjock och "rullade" i sin gång så han kunde inte användas vid trupp. Men skottvallarna skötte han med den äran och att jaga före och efter skjutningarna var hans nöje. Vid varje möte stegade han därför in till platsbefälhavaren och anhöll att få sin skottvallskommendering. Sedan skickade han efter sina två stövare för att ha dem med sig. Det var många gånger som jag på cykel stack iväg till honom antingen vid 3-tiden på morgonen eller vid 6-tiden på aftonen.

En ovana hade sergeant Myrin, han kunde inte öppna, passa, en hare. Då fick



han tvärt uppkastningar. Jag trodde inte på det där till en början utan trodde mera att han tyckte att jag som var ung och vig kunde öppna haren, han var ju rätt tjock, rätt till åren och hade svårt att böja sig ner. Så sköt jag emellertid en hare i ett vägkors däruppe vid "Stora banan". Gamle Myrin kom och stod bredvid, medan jag passade haren. Då skrek han till, vände sig om och jag hörde ett ljudligt "u-ulp" samt såg vad som skedde. Det var nog riktigt - han tålde inte lukten.

Det var gott om skogsfågel i Trossnässkogen bland annat järpe, varför jag alltid hade en järppipa med mig. En morgon stod jag pass på en liten gångstig medan drevet gick för fulla muggar. Men för att haren inte skulle se mig för tidigt, hade jag trängt in mig i en mindre gran mot vars stam jag lutade ryggen och skymdes alltså av en del nedhängande grenar. I övrigt stod jag med bössan i färdigställning - haren kunde ju komma när som helst.

Då hörde jag en järpe vissla inte långt ifrån mig, varför jag tog fram min järppipa och svarade. Järpen kom närmare och närmare och till slut surrade vingarna till, när han flög upp i min gran och satte sig - på bösspipan!

Det blev inte länge han satt där för när han fick se mig, lyfte han och satte sig i en gran alldeles bredvid. Men då var jag färdig och järpen hamnade i min ryggsäck.

Carl Kaijser



Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning

retur med nya adressen till:

Kamratföreningen

Värmlands Regemente I2/Fo 52

681 82 KRISTINEHAMN

B

Föreningsbrev

Värmlands FBU-förbund



Där Du finns,
finns FBU
både i Värmland
och i resten av
landet

Genom den frivilliga
befälsutbildningen
har Du möjlighet att
komplettera Din mi-
litära grund- och re-
petitionsutbildning
och bli bättre i Ditt
militära jobb som
chef



Kontakta

Värmlands FBU-förbund

Råtorpsvägen 1 B

653 49 Karlstad

Telefoner 054-57 29 93 (även fax), 054-57 24 19